

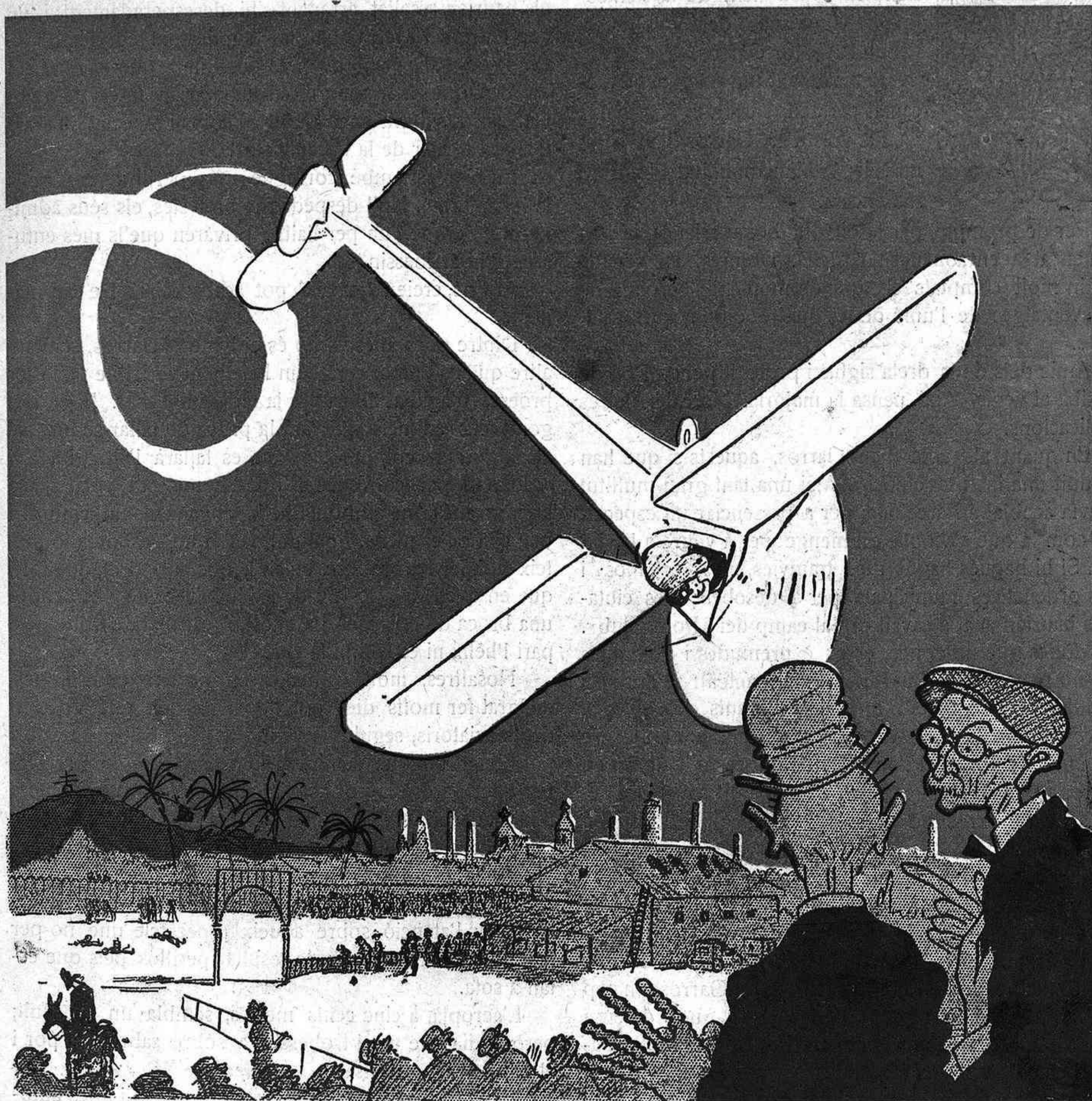
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 16 DE JANER DE 1914

Núm. 1829 — ANY XXXVI

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims — Atrassats: 20

— I d'això de l'aviació, què me'n diu?
— Al principi semblava qui sab què, però ara... veu?... ja comença a anar cap-per-avall

El volar cap-per-avall

EMPRE, al començar les meves cròniques, em sobta un moment d'indecisió. No sé quin assumpte escullir. Avui titubejo entre parlar de l'Assemblea constituent de la Mancomunitat Catalana o dels vols invertits de l'aviador Garros.

Reflexionant un poc, m'he decantat per això darrer.

Els vols d'en Garros han sigut un èxit; la Mancomunitat ningú ho sab encara.

Per de prompte, per la ditxosa bona criança, ja han començat a enraonar en castellà. Després, tal vegada siguin molt comptats els que de moment s'aprofitin de les aventatges de l'unió de les quatre diputacions catalanes.

Amic dels de la dreta siguis i protegit per en Prat de la Riba et vegis. Així pensa la majoria. No calen altres explicacions.

En quant als vols d'en Garros, aquests sí que han produït una intensa emoció. Mai una tant gran multitud s'havia acoblat a Barcelona, per a presenciar un espectacle, com la que s'acoblà diumenge per a veure a l'aviador. Si hi hagués hagut més tramvies, més «urbanos» i més ordenances municipals per a desobeir, més ciutadans haurien anat a cavall cap al camp del «Pojo Club». Les dones que no volien ésser expremudes i els homes que no se sentien prou forts per a mantenir-se arrapats com llagastes als relleus més insignificants dels veïcols, anaven a peu. Mai s'ha vist cosa semblant. Tot era negre de gent a l'entorn del lloc aviatori; ni espai trobava en Garros per a aixecar-se. Si es descuida, li priven les accions i en Garros no vola, per massa que desitjaven veure'l volar.

Les teulades i els terrats pròxims eren un mosquer.

Lo que deia tothom: «No cal pas perdre l'ocasió de veure fer a un home lo que'ls aucells mai han pogut conseguir; això és, volar cap-per-avall i de panxa al cel».

Admirable, cert. No hi hagué frau. En Garros, un cop enlairat, va tombar-se com un esperver que's defensa potes amunt, després descendí vertical amb el motor parat i la cua dreta *ricà el ris* amb uns graciosos moviments de gavina incomparables. La gent, a cada evolució, com si presencies un *pase* excepcional del «Gallo», prorrumpia en un «olé!» ostentori.

No hi havia un sol espectador que no's desés en elogis a la ciència i al valor de l'aviador. Tots ens sentíem orgullosos de pertènixer a l'edat de l'home volador. Adhuc no mancava qui feia comparances entre l'agilitat del monoplà i la dels coloms, que en aquells instants també evolucionaven sobre la multitud. Algú encara seguia, toçut, defensant la seva supremacia obcecadament: «Si ells disposessin de benzina!...».

La qüestió és que les cabrioles aèries d'en Garros donaven una gran idea de seguretat. L'afirmació que se'n treia era una i unànim; ja ho tenim resolt. I tant resolt que si allí, mateix, en lloc de tramvies, hi hagués hagut aeroplans per entornar-se'n a casa, tots els espectadors els haurien assaltat, arrapant-s'hi desesperadament, i, un cop entre cel i terra, haurien suplicat al conductor—o exigit de mala manera, tot és possible,—que *ricés el ris*.

Cert que això, per a molts temeraris viatgers de tramvia, no resultava tant perillós com l'especial manera d'anar i tornar de la festa aviatoria.

En Garros també correu més perill un cop petjà la terra ferma. No'l despedaçaren a festes, els seus admiradors, perquè l'un per l'altre privaren que'ls més entusiastes hi arribessin.

Ara bé, creieu que això pot acabar així? De cap manera.

Dintre pocs dies, si no és el mateix Garros, serà un altre que'ns demostrarà com l'element veritable per a fer proeses d'agilitat no és pas la terra ni el mar. Ja en Pegoud ens anunciava que farà la prova de tallar-se una ala al mig d'un vol, un altre dia es tallarà l'altra, i a la fi acabarem per convence'ns que l'home pot volar sense ales, no més que amb una hèlix enganxada al cinturó i una cua a l'esquena. I naturalment que aleshores lo mateix serà fer l'arbre-forc enlaire, que anar dret, que tort, que en qualsevol posició de les infinites que pot pendre una broca de rellotge. La qüestió estibarà en que no's pari l'hèlix ni es rompi la cua.

Nosaltres, molt comeditos en nostres entusiasmes, malgrat fer molts dies que no'ns arriben noves d'accidents aviatoris, seguim creient que l'acrobatisme aviatori pot donar un què sentir. L'admetem com a un reclam per a fer perdre la por als viatgers aèris. D'altra manera no'l consentiríem sense una xarxa de seguretat, com s'exigeix als equilibristes de trapeçis i altres aparells gimnàstics.

Ens estranya i ens appena tenir que ésser els primers en cridar l'atenció sobre aqueix espectacle que, no per fer-se tant enlaire, deixa de resultar perillós pels que estan a sota.

L'aeroplà, a cinc cents metres, sembla un mosquit; però el dia que us el trobessiu a sobre sabriau la por i el dany que pot causar.

Això serveixi d'avís als esperits lleugers i a les autoritats confiades.

És clar que sembla estrany que, davant de l'especta-

cle meravellós d'en Garros riçant el ris, no se'ns ocorrin altres idees; més—què diable!—l'imprevisió ha causat moltes víctimes. I no'm negareu que és tonto agrupar-se compactament, en multitud, sota una màquina que fa habilitats inconcebibles.

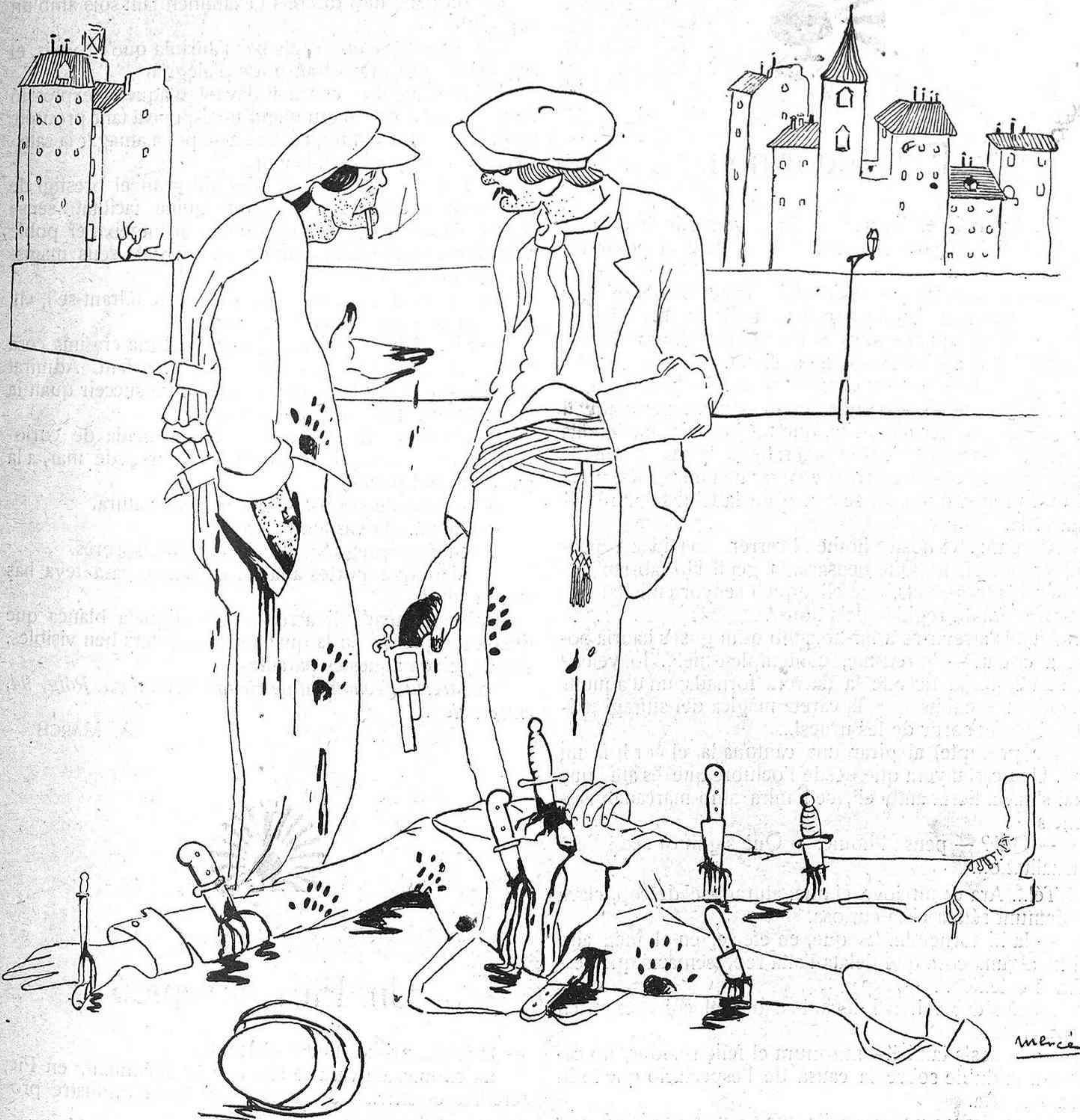
P. BERTRANA

Sportífers d'hivern

L'altre dia en la cèlebre penya de la «Maison Dorée» es comentava el nou sport a que's dediquen els organitzadors d'homenatges, qual sport consisteix en donar-se importància i dinar de franc.

Tothom va trobar la cosa molt divertida i pràctica per als que s'hi dediquen, sobre tot si sobre això després bescanten als qui en ús d'un perfecte dret cobren els treballs que'ls hi ha encomenat la Comissió organitzadora.

Cert que entre dits organitzadors n'hi han que no's senten amb aptituts per a conrear-lo, i a bones o a ma-

APACHES

—Com ho fem ara, per a que no's descobreixi el crim.
—Molt senzill, home; el pengem i es creuràn que s'ha suïcidat.

les paguen el séu cobert. Això no'ls fa fret ni calor als autors de la nova sopa-boba i segueixen menjant de franc i encara titllen de ximpls an els que no fan com ells.

Endemés, diu que sí que aviat s'estrenarà el sàinet *Els editors*, però segons les nostres notícies els que'n sortiràn pitjor seràn certs poetes i escriptors que's fan imprimir les obres i després costa Déu i ajuda poder cobrar-les, i això si es conseqüeix.

El regidor nou

A mig matí del dia de Cap d'any va sortir de casa.

Com li batejava el cor al flamant edil al posar els peus al carrer!...

Anava a pendre possessió del càrrec, a asseure's per primera volta en l'augusta cadira desde la qual, durant quatre anys—quatre anys consecutius!—tindrà l'honor d'administrar els interessos de la ciutat.

El moment era, en veritat, solemne. Tant ho havia, el nou regidor, entès així, que, expressament per a aquell acte, s'havia fet fer una livita, que tot just feia cinc minuts li acabaven de portar. Bon mal rato havia passat amb la tardança!... Si el sastre arriba a trigar una mica més, no té pas més remei que anar-se'n a Casa la Ciutat amb la livita vella.

Al veure's el nostre home al carrer, una idea repentina va assaltar-lo. Què pensaria la gent? Ho sabrien conèixer, els transeunts, que ell, aquell senyor enlivotat que passava, era un regidor dels nous?...

Ail!... D'atrevir-se a fer-ho, amb quin gust s'hauria posat a cridar: — Mireu-me, contempleu-me!... Jo, veieu? soc un concejal dels de la darrera fornada; un d'aquests ciutadans escullits que la vareta màgica del sufragi universal ha fet sortir de les urnes!...

De prompte, al girar una cantonada, el cor li fa un salt. Una castanyera que desde l'octubre que és allí i que mai s'havia ficat amb ell, se'l mira amb marcada insistència.

— Què? — pensa l'home: — Què significa això? Serà casualitat o...

Té!... Ara és un jove el que, aturant-se de cop, clava al damunt séu la vista curiosa.

— Ja hi tornem!... Es que, en efecte, en el meu aire hi hà alguna cosa que delata l'alta representació que desd'avui ostento?...

Passan dos vailets i, tocant-se amb el colze, el miren i somriuen.

— Aquests també!—murmura el felix regidor, no cabent-li ja dubte sobre la causa de l'espectació que'l séu pas desperta.

Vermell com una donzella que se sent acariciada per les primeres paraules d'amor, trenca per una travesia i desemboca per fi al carrer de Fernando.

Vaja, decididament, la seva figura representativa ha

causat sensació. La curiositat que en aquella via desperta és general.

A l'acera, la gent, amb inequívokes mostres de respecte, s'aparta pressurosa, per a deixar-li el pas lliure.

Un cotxer al veure'l, atura el cotxe, com si volgués contemplar-lo amb tota comoditat.

Tres o quatre joves, més entusiastes o més expansius, li diuen alguna cosa que ell no arriba a entendre, però que indubtablement deu ésser una frase laudatoria.

Un municipal li fa la mitja rialleta, com posant-se des d'aquell moment a les seves ordres.

Les senyores, sense dissimular-ho, se'l mostren les unes a les altres.

Els senyors, més discrets l'examinen tant sols amb un cop d'ull.

Uns quants xicots, atrets per l'auriola que'l rodeja, el segueixen amb grans transports d'alegría.

I el nou regidor, encantat davant d'aquella explosió de popularitat que segurament no esperava tant prompte va pujant carrer amunt, esforsant-se per a amagar la satisfacció que ompla la seva ànima.

— Si n'és — pensa — si n'és de gran el prestigi de l'investidura edilícia!... Vès amb quina facilitat, sense portar encara cap insígnia que'm distingeixi, el poble m'ha reconegut, endevinant en mí un dels séus magistrats populars!...

I mentres la gent, embobada, segueix mirant-se'l, ell, caminant lentament, continúa dientse:

— Sí... Ja ho sospitava jo que la gloria era una cosa molt dolça, però no'm creia que ho fos tant. Admirat així ara que ningú em coneix, què deurà succeir quan la meva anomenada creixi i s'escampi?...

En tot això, sempre seguit per una onada de curiosos, el nou concejal, arriba, fet un braç de mar, a la plaça de Sant Jaume.

A la porta de la Casa Gran un amic l'atura.

— I ara!... On vas amb això?

— Què? — pregunta el nostre hèroe, sorprès.

— Això que portes a la livita. Desde casa teva has vingut així?

I d'una grapada li arrenca una etiqueta blanca que duia a l'esquena i en la qual, amb caràcters ben visibles, s'hi llegeixen aquestes paraules:

«*Sastreria Económica de Benito Grabulosa. Roig, 94, entresuelo*».

A. MARCH

Un Pic... i repicó

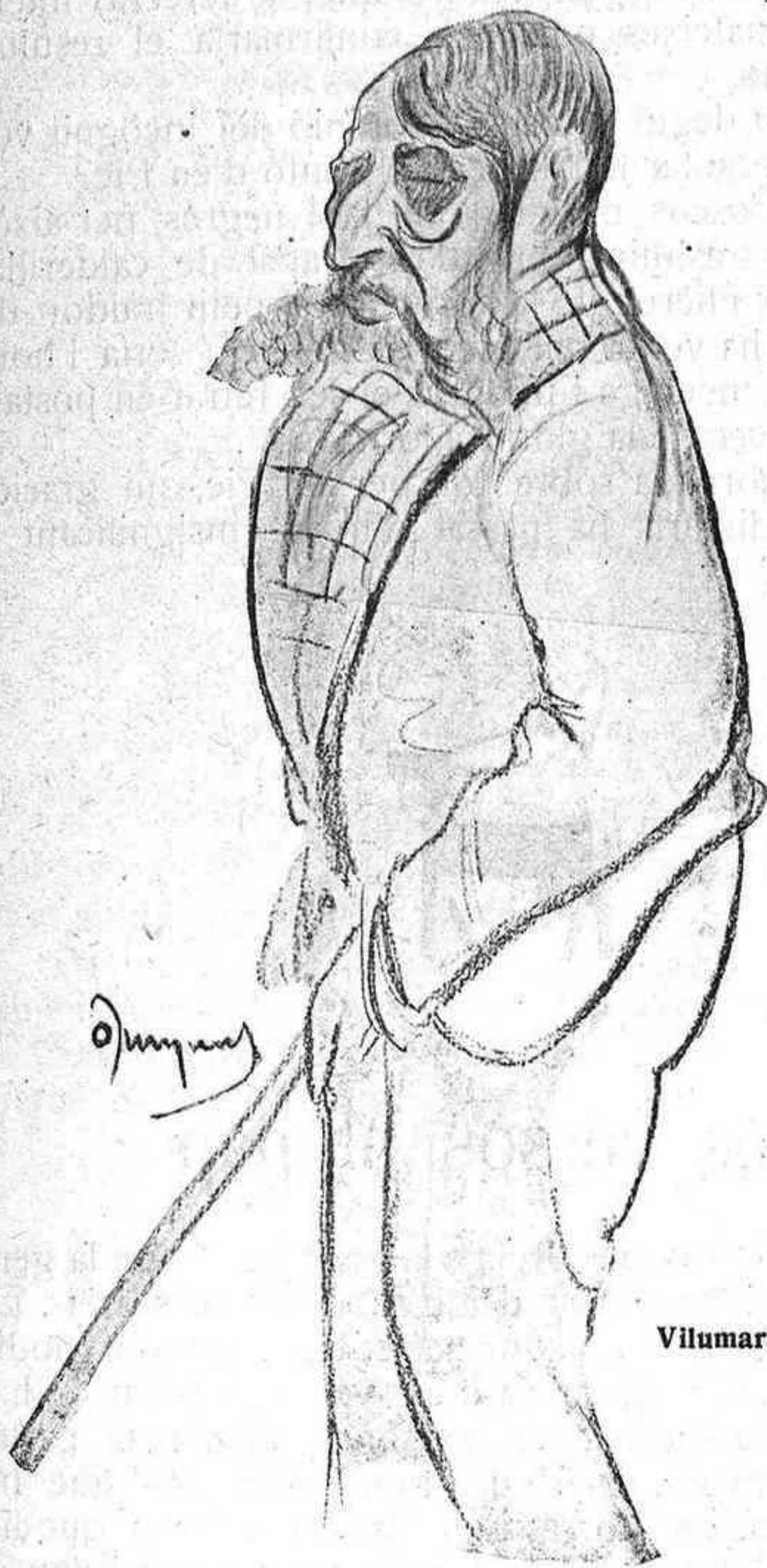
Ja tenim primer tinent d'alcalde.

La cobdiciada vara se l'ha enduta, finalment, en Pic, acreditat electricista de la Casa del Poble i il·lustre propulsor de la gran exposició en projecte.

Gran estupefacció causà la notícia entre la gent que's preocupa de les coses municipals. I és que ningú s'ho esperava. En les dues primeres votacions guanyà el re-

TUTI D'ESCENÒGRAFS CATALANS

Vilumara

Junyent

Moragas i Alarma

Autors del magnific decorat de «Parsifal».

—Noi, quina aixecada més maca! Sembla aquella que jo vaig fer als meus acreeadors quan tenia botiga.

gionalista Abadal i era de creure que la tercera, intervenint-hi les mateixes persones, confirmaria el resultat de les anteriors.

¿A què fou degut el canvi d'opinió del incògnit votant, que va decantar la balança pel cantó d'en Pic?

Misteris! Foscós misteris, no tant negres, per això, que no deixin traslluir el brill d'un grapat de calderilla.

A conèixer l'hèroe de la sorpresa, el petit traïdor de opereta que s'ha venut pel plat de lletíes, seria l'hora de fer-li un homenatge i publicar el seu retrat en postals commemoratives de la gloriosa jornada.

Gloriosa jornada sobre tot per en Pic, qui gracies al *repicó* del dimarts ha passat d'home insignificant a home cèlebre.

Uns versos al pap

No hi hà com donar drets a la gent per a que la gent deixi d'abusar i fins d'usar d'aqueixos mateixos drets. En el banquet Rusiñol va anunciar-se que tothom podia pendre la paraula en prosa o en vers; i, a pesar de haver-hi en la sala dues-centes persones, únicament parlaren quatre senyors, apart del'homenatjat, dos que ho feren en prosa: en Borràs i en Raventós, i dos que ho feren en vers: l'il·lustre Ruben Darío i el *no menos ilustre* Gili Roig.

Vol dir, això, que ningú més tenia res per dir? No; qui més qui menys es portava les seves quartilles escrites; però allò que dèiem del dret els degué fer respecte i la presencia del poeta *hispano-americano* degué imposar-los també la seva mica.

Això podem assegurar-ho per lo que tinguerem ocasió de comprovar nosaltres mateixos. Acabada la festa, quan ja s'havien retirat la major part dels comensals, vàrem cullir de dessota d'una taula un paperet tot matxucat, fet una piloteta... Què contenia el tal paper? Una poesia; uns versos que, segurament, el seu autor no s'havia atrevit a llegir; i els abandonava per inútils, dedicats an en Rusiñol. Comprenem que deu ésser cosa terrible haver-se de quedar uns versos al paidor i per això ens determinem a publicar-los, creguts de que l'incògnit autor ens ho agrairà.

Allà van:

*"El caballero Santiago
monta brioso corcel.
Son, sus barbas, de rey mago;
su nariz es de Israel.*

*Si del alazán que guia
suena alegre el cascabel,
más alegre es todavía
su alma de ingenuo doncel.*

*Lleva la pluma en la mano,
y en la otra mano el pincel,
y en la otra un soberano
ramo de verde laurel.*

*Allá va con su poesia
trocando el mundo en vergel;
allá va su fantasia
por delante mismo de él.*

*Sus ojos, claros destellos
de un ideal siempre novel,
semejan dos cuadros bellos
salidos de su pincel;*

*i su frente, todo alhores,
un panal de rica miel
con cien mil admiradores
presos de patas en él."*

De qui són aquests versos?

Destinats, probablement, a ésser llegits en la festa, no duien ni títol ni firma, i no podem sapiguer-ho.

Seràn d'en Montaner?... Seràn d'en Socías Aldape...? Seràn d'en Maristany?... Misteri!...

tots; com que qui calla otorga, continúa en ses lloances intermenables.

Una vetlla, el so del timbre interromp el sopar.

—Qui pot ésser?... Un telegrama... La noia!... Té, noi, deu cèntims!... Quina alegria! Ai, quina alegria!... La noia torna!... La noia torna!... Demà a la nit serà aquí!... I que bé!... Quina alegria!...

Després posa la cara seria i fa:

—I on la faré dormir?... Perque en el quartet del *receptor* no puc pas enquivir-li. Hi podrien anar vostès i deixar-li la sala...—diu als mímics.

El quefe d'aquests no diu res; però amb els dos braços li fa un gèst completament incivil, que no pot ésser més gràfic.

—I vostè, mestre? Vostè no voldrà deixar la cambra a la seva deixeble?

—Tot lo més que puc deixar-li és un espai en el llit.

—I ara?... vellot!

—De pitjors n'hi hà.

—Bé, vaja, serà vostè; eh, Lola?

—No'n tinc cap mena de ganes.

—Que no veu que vindran a visitar-la?... Què diràn si la troben en aquella cambra fosca?

—I el meu què diria?

El mestre de ball, fent broma, respòn: —Diria: que t'has mudat a la carbonera?

La mestressa surt, donant un cop de porta i deplorant en veu alta les poques consideracions dels hostès. Després les lamentacions pugen de to quan trenca un plat.

A l'endemà baixa a l'estació, acompanyada d'un ba-

L'arribada de la noia

És una casa d'hostes barateta.

Viuen en ella un mestre de dances, uns artistes mímics i una noia entretinguda.

La mestressa té una conversa seguida sempre parlant del mateix.

Lo mateix és la seva filla ausenta, la qual balla a Montpeller, a Perpinyà o a Marsella.

—Ah, la meva nena!—diu.—La meva nena! Es bufona com un gat petit, hermosa com un sol i entremaliada com un mico. Res, que aquest nom d'*estrella* sembla que se l'haguessin empescat per batejar-la.

Després treu unes postals on s'hi veu l'imatge de la lloada, mig vestida, amb flocs al cap i castanyoles a les mans.

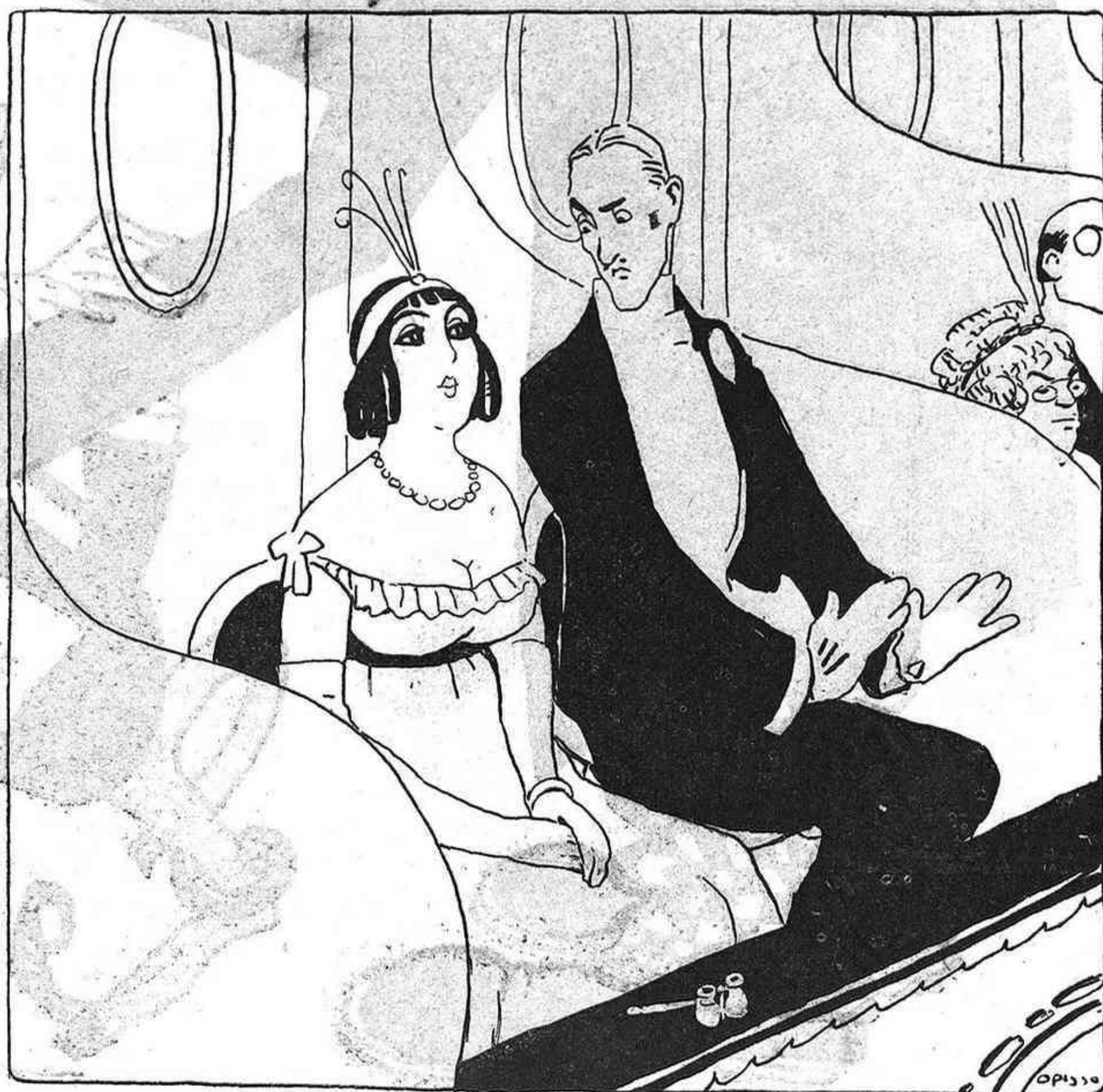
—Mirin-la, mirin-la! I que n'és de preciosa la meva Paca!...

Quan tomba l'esquena, per a desfer les postals, la noia entretinguda diu: «Es més lletja que un rap!».

El mestre de ball respòn: «Si se havia de guanyar la vida ballant...».

I el quefe dels mímics acaba: «Jo la llogo per a fer els traidors i les criades velles».

La mare torna a entrar i callen

SEGON ACTE

—Quin home més fret, aqueix Parsifal! Tantes noies maques que'l festegen, i ell vinga estar ensopit.

—No és estrany, dòna; l'ensopiment li ve de la musica.

CRÍTICA DE CRÍTICS

—Vaja, calla, poca-penal... que aquest «Parsifal» no ha anat pas tant malament com això!...

llarí que ha de fer parella amb la noia. L'express arriba i no hi ve la noia.

—Quan arriba l'altre tren de França?

—A les onze és el *mixto*.

—Ah, no. En aquest no hi ve la noia.

—Doncs, així, fins a demà.

—Deu haver perdut el tren.

Tornen a casa; sopen, els mímics van al teatre; el mestre, a l'«Alcázar» o a l'«Eden»; la noia entretinguda se'n va al llit; la mestressa mig dorm en un balanci. De sobte truquen rabiosament; la mestressa fa un bot i corre a obrir.

Entra una mena de fato, un embolic estrany de guarda-pols, de mocadors de llana i pells amb cua; de dintre en surt una veu xisclanera:

—Sembla mentida! (renec).

—Noia!... Lola!... D'on surts?

—D'on vols que surti? (mal mot). Haguessis vingut a l'estació! (renec).

—Però, si jo'm creia que venies amb l'express.

—Sí, per expressos estem! (mal mot). Com les coses van tant bé! (renec).

—Filla...

—Bé, què tenim per sopar?

—Filla...

(Dos mals mots).

—Filla...

—Ja me n'estàs anant a cercar!

—Es que...

—Diners, tampoc? (renegada forta). Té!

—Ja hi vaig, filla, ja hi vaig.

—I on tinc de dormir?

—Aquí, en aquest quartet.

—Aquí, jo? Aquí? (molts mals mots més, atac d'histèric i basca).

La mare demana auxili a la rellogada; aquesta surt en camisa i amb els cabells deixats anar. La mare li demana que vagi a cercar aigua-naf.

Diu l'altra:

—No seria millor una purga?

—Perquè?

—Perque té la llengua bruta.

—Ai, gran poca-vergonya!

—Poca-vergonya, jo?... I m'ho diu una arcabota!...

Gran batallà campal. S'apaga el llum.

BLAI

GLOSARI

QUE S'HI CONSERVIN!

Per sobres qui ha de figurar com a veritable pastor de la remada, en Dato o en Maura, els nostres flamants conservadors, tots persones aparentment respectables i morigerades, s'acaben de tirar plats i cadires pel cap, donant un espectacle ben llastimós als ulls de Barcelona

en general i un mal exemple a la purria barcelonina en particular.

Els venerables senyors Benets, que fins ara s'havien mostrat mansos com Coloms, s'han dit el nom dels companys de Sant Antoni i s'han mostrat mutuament els punys, mateix que fossin joves bárbaros o nyèbits del requetè.

Ja no són petites dissensions, diferències insidioses; ja no són fraccions o capelletes, lo que existeix dintre'l famós partit conservador, sinó veritables guerres civils, lluites intestines i piles de greix que, al trascendir al defora, promouen tal escàndol i tal soroll que... rieu-vos-en de la setmana tràgica. L'apassionament i l'irreflexió, l'odi i la rabia entre mauristes i datistes, entre'ls que suquen i els que voldrien sucra, han arribat tant amunt, que allò ja és més que «conservadurisme», són llaunes de tomàtecs i de pebrots, llaunes de tota mena de llegums esperant l'hora d'ésser llençades als caps correligionaris.

Se veu que l'home, per conservador que's diga, arriba un moment en que és flac de diplomacia; ja diu la dita que qui perd el seu perd el seny, i tractant-se de defensar la menjadora, no li fa res abandonar els principis per l'escudella. Amb una altra junta magna, com aqueixa celebrada el dilluns passat, ni tota l'àrnica, ni tot el tafetà de càn Vidal i Ribas donarien l'abast als nyanyos i xiribecs.

Què tal degué anar la sessioneta, que fins un agent de policia va haver-los de cridar a l'ordre!

A l'ordre, els nostres conservadors!... Els acaparadors de la pau i la tranquil·litat ciutadanes!

¿Què intentaràn conservar, ara, després de no haver sapigut conservar ni les formes?

Bé és veritat per això que, acabades les batuces, tots com un sol home, varen posar-se a cridar: «Visca el Reil». Pobre reil!

XARAU

Apet d'homenatge an en Rusiñol

El dilluns al vespre es celebrà en el «Mundial Palace» l'àpet paradoxal d'homenatge a l'autor de *L'homenatge*, el nostre estimat amic i company en Santiago Rusiñol.

El número de comensals mostrava les grans simpaties que té l'homenatjat i lo molt que se l'estima a Barcelona. Eren més de doscents els inscrits a l'àpet, gairebé tots ells poc o molt artistes o literats. No hi mancaven els vells amics ni els joves admiradors. L'impensada presència d'en Rubén Darío i de l'Enric Borrás, entre'ls quals seia en Rusiñol, donaren més interès a la festa. També hi eren, formant com si diguessim l'escorta d'honor de l'homenatjat, en Casas, en Clarasó, en Pompeyo Gener, l'actor senyor Montero, interpret del protagonista de *L'homenatge*, i alguns altres noms gloriosos, capitosts del renaixement artístic català en tots els rams.

Els de casa hi eren tots, grans i xics, tant fervorosos com el qui més.

L'àpet transcorregué familiarment, entre alegres i cariñoses converses. En els postres foren llegides algunes ad-

hesions, entre les quals hi havia la del nostre Alomar, que fou aplaudida.

Així arribà l'hora temuda dels discursos. Per fortuna no's pogueren complir les moltes menaces que alguns subjectes havien formulat i duien preparades a la butxaca. Les males condicions acústiques del local, l'espeach d'en Raventós que demanà clemència i respecte per a l'homenatjat, i la magnífica quarteta d'en Rubén Darío, joia poètica, model de discreció i brevetat, espantaren als improvisadors i als que, sense improvisar, intentaven parlar o recitar.

Heus-aquí el que llegí el gran poeta americà:

*"Gloria al buen catalán que hace a la luz sumisa,
jardinero de ideas, jardinero de sol;
al pincel, a la pluma, a la barba y la risa,
con que nos hace alegre el mundo Rusiñol."*

Un formidable espetec d'aplaudiments ressonà després d'aqueixes paraules admirables.

Desseguida parlaren l'Enric Borrás i en Peius, dient frases d'afecte a l'homenatjat, molt aplaudides també. Algú més ho feu, però no sigué gaire oït ni gaire escoltat.

Per fi, en Rusiñol s'aixecà. Tots els comensals se posaren drets, aplaudint-lo. Per a no perdre ni un sol concepte del seu parlament, els que estaven més allunyats d'ell s'hi aproparen formant un agrupament compacte, religiosament silenciosos.

Amb la vèu un poc velada per l'emoció, el nostre humorista digué lo que segueix:

«Aquest saló és el més apropòsit per a que parli jo, ja que les coses que digui sols seràn enteses a mitges, i tot això sortirà guanyant vostès.

»Primerament quatre paraules, per a donar grans mercès, per a agrahir fundament, per a demostrar la meua alegria davant de l'honor, de la sorpresa tant inesperada de que assisteixi an aquesta festa el gran poeta Rubén Darío, l'innovador de la poesia espanyola, el qui li donà una ànima nova i un nou sentit, dignificant-la i fent-la tota distinta de lo que abans era.

»També dec donar mercès al gran amic Enric Borrás; no per raó de la nostra amistat, que és de molts anys enrera, sinó perquè ve de passejar i fer triomfar el nostre art per

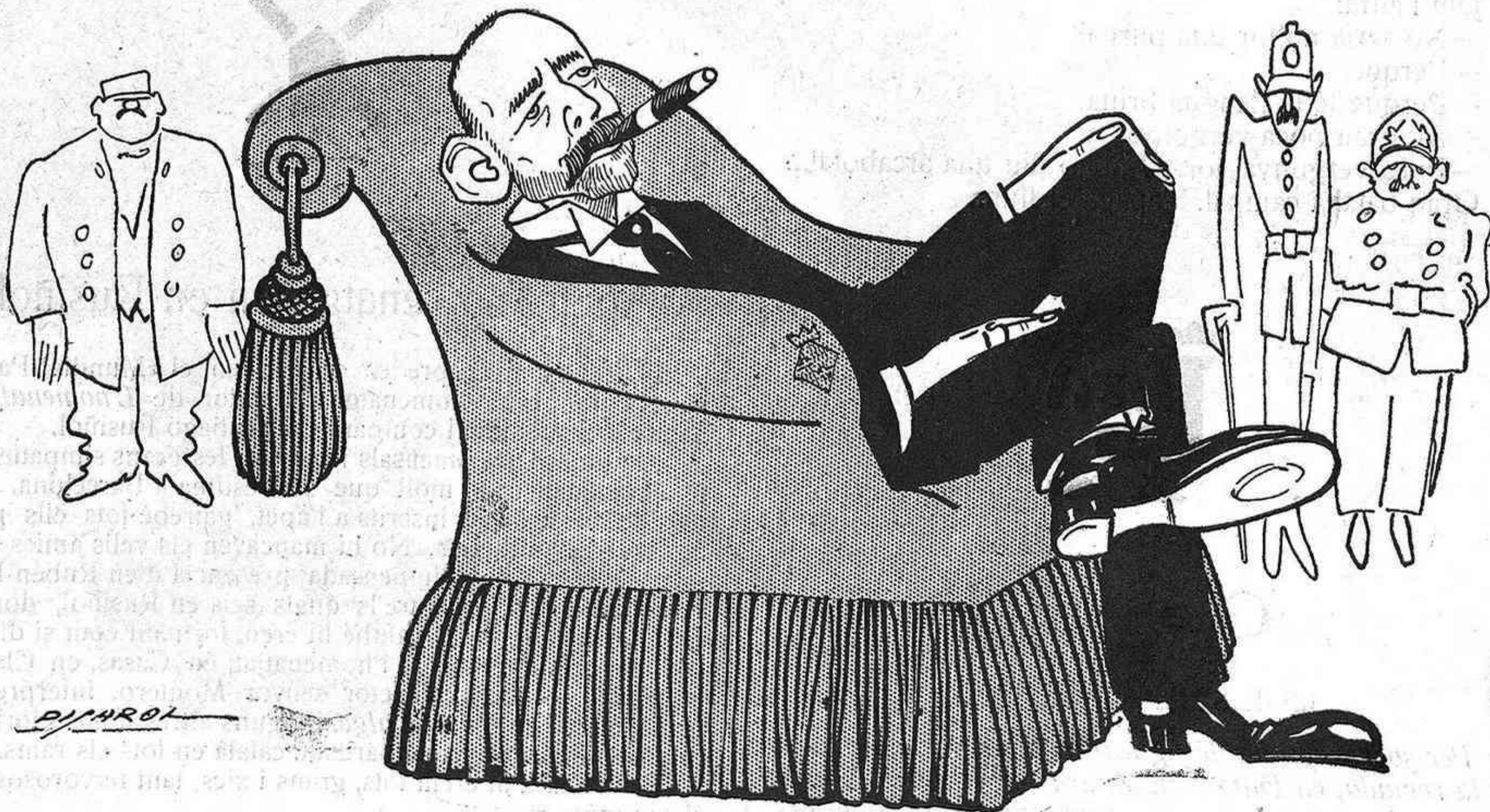
terres forasteres, on el respecten, mentres aquí està abandonat. Perque cal advertir, senyors, que mentres aquí arrecodem el nostre art i no'n fem cas, hi hà llocs on no solament ne fan cas, sinó que ja s'ha arribat a que'ls diaris hagin de protestar de que se n'hi faci massa. I en això ha contribuït l'amic Borrás.

»I ara, si tingués condicions oratòries, us donaria a tots grans mercès per aquest homenatge, que agraeixo de tot cor, perque, encara que'm diguin ironista, jo, lo que més m'estimo és el meu sentiment. Jo comprenc que després d'haver fet broma dels homenatges, tingueu l'ironia de dedicar-me'n un. Lo que hi ha és qu'en això dels homenatges, n'hi hà de quatre menes. Passa com en els sagraments. Hi hà l'homenatge del baptisme, l'homenatge de la confirmació, l'homenatge del casament i el de la extremaunció. El primer és el que reb l'artista quan comença, quan se dona a conèixer, quan encara no se sab fins aon arribarà. Es el que li dona nom. Aquest homenatge, del que joestic lluny ja fa rato, és el més hermós, perque és el de la joventut. Jo no me'n burlo d'aquests homenatges, perque estimo la joventut, i si algun cop l'ataco és perque la trobo poc joventut.

»L'homenatge de la confirmació és pot-ser encara més hermós, perque és el de la lluita, el de l'escomesa. Es quan l'artista, que ha seguit treballant, se veu per un costat criticat i conformat per l'altre. Lluita, entusiasme, garrotada... Aquest és l'homenatge que dona braó per a seguir la lluita.

»L'homenatge del casament és el de l'amistat, aquell que'ls amics dediquen a l'artista, combregant en la seva doctrina. Finalment, el de l'extremaunció és el de les postrimeries; aquest és el que ridiculitza en el meu sainet i aquest és el que'm fareu dintre de 42 anys, perque jo ja sé que haig de morir del ronyó que'm queda; però serà dintre de 42 anys; perque penso viuren 94.

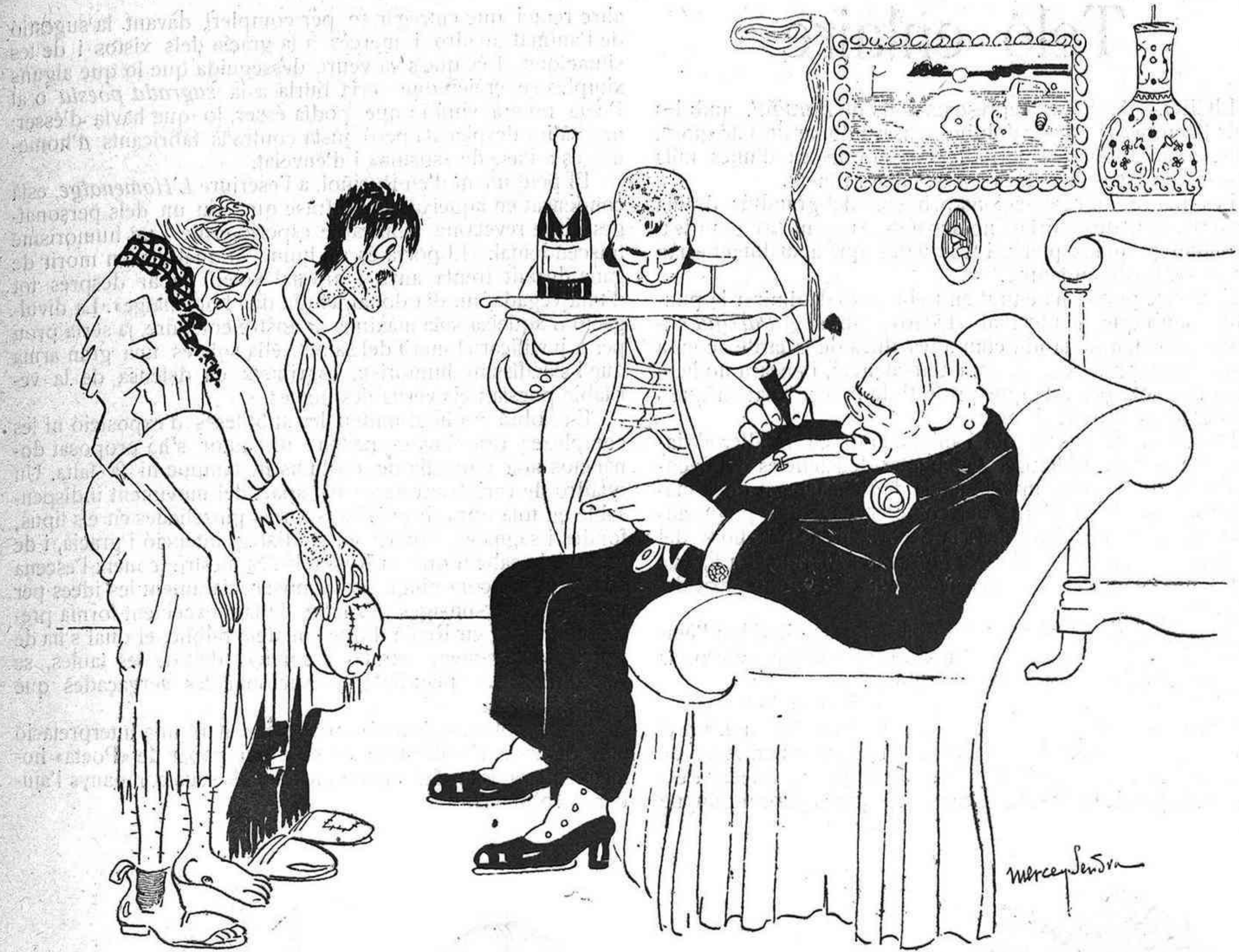
»No és que jo vagi contra'ls homenatges, sinó contra la forma en que's donen, recordant-se un sol dia d'un artista que viu sempre oblidat de tothom, i anant-hi sense sentir-ho; per força. L'homenatge que jo vui és el de cada dia, el de cada hora, el d'una protecció i adhesió constant. L'homenatge que's tributa a l'autor dramàtic, omplint-li el teatre; a l'home de ciencia, anant al seu laboratori; al que escriu noveles, llegint-les; al que pinta quadros, comprant-los. Aquest

EN GRAÑÉ

—Uva! Ja torno a estar com el peix a l'aigua!

—Teniu, aquí teniu deu cèntims, però que consti que no és gaire bonic això de que demaneu caritat i la vostra dona porti faldilles de moda.

és l'homenatge que jo voldria veure sempre realitzat. I aquí ens fa molta falta. Aquí tenim el gran Guimerà, que hauria de poder anar en automòbil—no per a anar més depressa, que ja hi va prou—sinó per la seva riquesa, i... que va a peu. Aquí hem tingut an en Verdaguer, i no ha pogut agotar-se l'edició de ses obres. Aquí hem tingut an en Maragall, i ha sigut necessari agafar-se a una subvenció de l'Ajuntament per a l'edició completa de la seva obra.

»Aquests casos, i molts altres que podria citar, no's veurien si fessim els homenatges d'una altra forma de com ara els fem. Com tampoc se donaria el cas de que molts artistes, després d'una vida de treball i de lluita, hagin de viure menjant un plat de sopes a l'Ajuntament, i un plat de postres a la Diputació, i que'ls quadros hagin d'ésser conduïts en «camillas» al Museu Municipal, que és una mena de Hospital d'Invàlids.

»Ja veieu, doncs, com també em sé pendre en seriò els homenatges.

»Ane mí se m'ha dit ironista i que no creia en res. Però jo estic content del meu cor. Jo soc també sentimental. Mai m'he burlat, en cap de les meves obres, de res verament seriò. En *La Mare* no m'he burlat pas de la mare; en *El Místic* no m'he burlat pas del místic; en *L'hèroe* no m'he burlat pas del bon soldat que compleix; en *El pati blau* no m'he burlat pas de l'amor; dels que m'he burlat i he combatut sempre és dels farsants, que s'amparen hipòcritament en aquells sentiments i ens empenyen i ens fan lletja la vida. An ells els he combatut i els combatió sempre.

»Per a combatre'ls em vaig valdre, a l'època de l'entusiasme, del romanticisme i el sentimentalisme, amb les *Oracions*, i en l'època dels desenganys em serveixo de l'ironia. I no'm cansaré. Per a combatre'ls arribaré en el sentimentalisme fins a la cursileria, i en la broma fins al *latiguillo* i fins a tot lo que pugui.»

El petit discurs va commoure profundament. El to agre-dolç, l'energia, la convicció, la fè i la sinceritat del nostre incomparable amic s'imposaren, subjugant a tothom. Un darrera l'altre, els seus amics, aquella colla de vells, joves, lluitadors d'una altra època, encara no superats, que's sentiren enardits per les paraules d'en Rusiñol, identificant-se amb el seu sentiment, anaren a abraçar-lo. No voldriem pas dir una mentida, però ens semblà que algun, a l'estrènyer a l'homenatjat, estava visiblement commogut.

L'acte, com se veu, prengué un caient transcendental. Nosaltres n'estiguérem fortament joiosos. En aquest món les coses van així; a lo millor les rialles se converteixen en ploralles; però hi hà bones i santes ploralles que perfumen la vida i són un bàlsem per l'esperit.

Pot estar-ne content, en Rusiñol, del darrer homenatge. Els sincers trobarem en ell un germà de lluita, un home de cor, que feu vibrar la nostra sensibilitat d'artistes; un evangelista arborat de noble fervor i de santa indignació, i això és més plaent a l'ànima que'l banal regosig que'ns havien promès certs fomentadors de l'acte.

Teló enlaire

LICEO.—Amb les representacions de *Parsifal*, amb les quals l'empresari senyor Volpini pensava donar dies de gloria a l'art musical, però a perjudicar-se la butxaca d'un mil pessetes, ha assolit les dues coses, fama i diners.

Les quatre representacions primeres del grandios drama wagnerià, donades a preus no acostumats en nostre gran teatre, sigueren quatre plens, i les quatre que actualment estan donant-se, ho seràn també.

El nostre públic ha entrat en l'obra, i és d'admirar la puntualitat amb que acudeix al «Liceo», tant si el *Parsifal* comença a les deu de la nit, com a les dues de la tarde, com a les set del vespre; escolta l'obra amb atenció, i encara no hem trobat una sola persona que protesti de la fosquetat en que's deixa el teatre durant els actes.

Els artistes hi posen tots l'ànima, amb en Beidler al davant, que està fet un hèroe. Les petites deficiències del decorat, degudes a la poca intel·ligència de l'encarregat de la maquinària, han desaparegut per complet, havent-se pogut admirar en tota sa esplendidesa la decoració de les flors del segon acte, deguda als cèlebres Moragas i Alarma. En fi, que en les representacions successives, s'ha arrodonit l'èxit del primer dia.

Aquest vespre es dona un banquet merescudíssim a l'empresari del «Liceo», senyor Volpini, i als principals intèrprets de *Parsifal*. Hi anirem amb tot l'entusiasme.

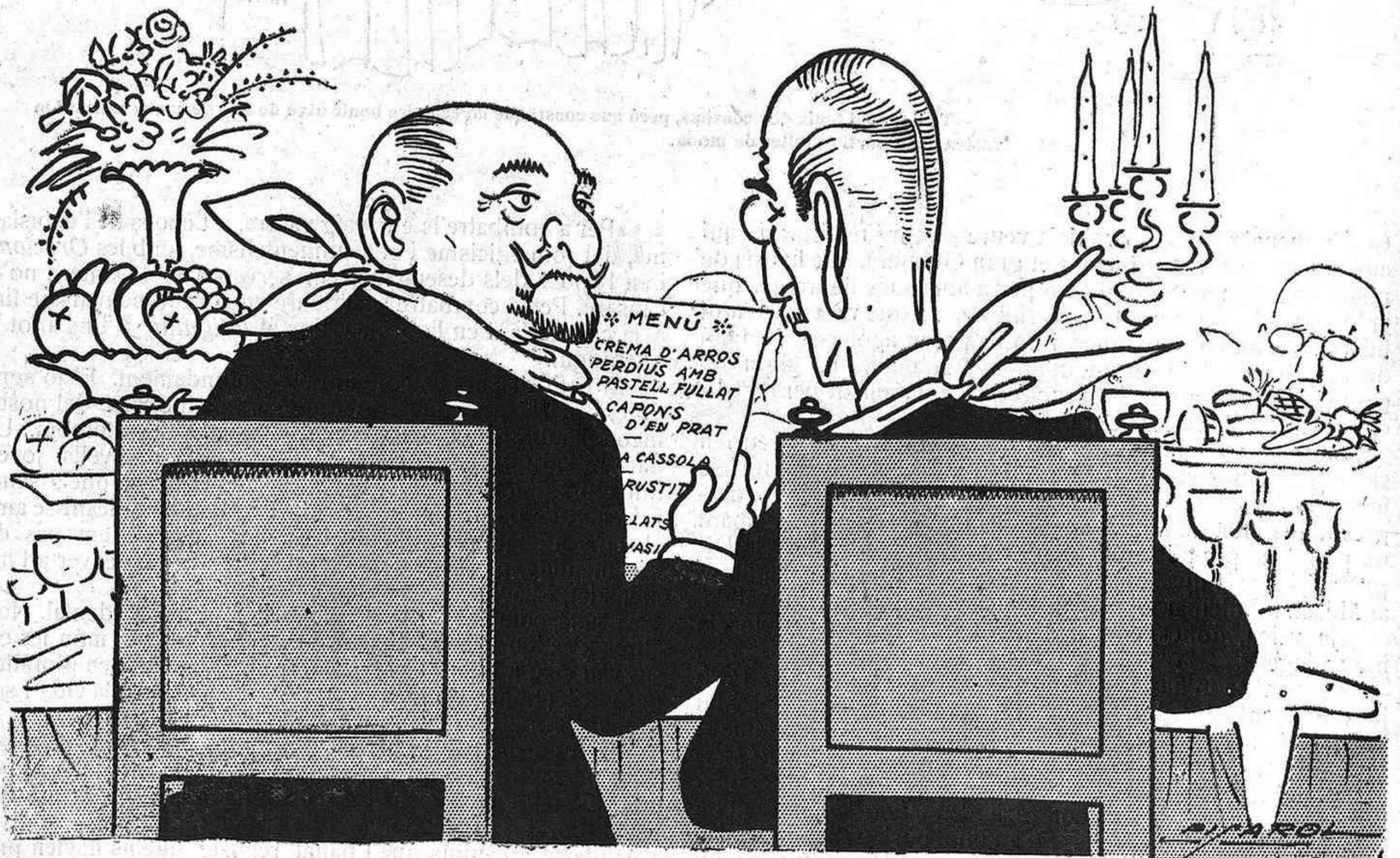
NUEVO.—Una gran gentada va assistir a l'estrena de *L'Homenatge*, sànet en un acte d'en Santiago Rusiñol. En el públic, en certa part del públic, hi havia com una mena de prevenció en contra de l'obra, prevenció que va quedar desvanescuda ja a les primeres escenes, en que la *fera* no tingué

altre remei que entregar-se per complert davant la sugestió de l'animat quadro i mercès a la gracia dels xistos i de les situacions. I és que's va veure desseguida que lo que alguns ximpls se creien que seria burla a la *sagrada poesia* o al Poeta, no era sinó lo que podia ésser, lo que havia d'ésser: una sàtira despietada però justa contra'ls fabricants d'homenatges a base de «sortija» i d'envelat.

El pensament d'en Rusiñol, a l'escriure *L'Homenatge*, està condensat en aqueixa curta frase que diu un dels personatges i que revela un admirable esperit crític i un humorisme trascendental: «El poeta és un home, al qual deixen morir de gana durant trenta anys i al qual volen atipar després tot d'una vegada, un dia donat, el dia de l'homenatge». La divulgació d'aqueixa sola màxima, al nostre entendre, ja seria prou per a justificar el mèrit del sànet; ella sola és una gran arma que'l saladíssim humorista esgrimeix en defensa de la veritable poesia i els veritables poetes.

En l'obra no hi abunden les subtiletes d'exposició ni les complexes psicologies, perque ni l'autor s'ha proposat donar-nos una comedia de costums ni tampoc hi fa falta. Un quadro de caricatura necessita, apart del moviment indispensable en tota obra dramàtica, sobries pinzellades en els tipus, fondes i sagnants ironies en el diàleg, intenció i gracia, i de tot això ja sabem que en Rusiñol n'és mestre, coneix l'escena com ningú, i com ningú sab esposar clarament les idees per boca dels personatges. Tant bé, de tant excel·lent forma presenta la sàtira en Rusiñol que'l mateix públic, el qual s'ha de trobar forçosament retratat i apaliçat dalt de les taules, se veu obligat a aplaudir i a ovacionar les vergaçades que l'autor li dona.

L'obra fou posada amb carinyo, resultant una interpretació molt discreta. En Montero, en el difícil paper de «Poeta» homenatjat, va estar fet una eminencia; els seus companys l'ajudaren voluntariosos.

EL GOVERNADOR EN EL DINAR DE LA MANCOMUNITAT

—Le aseguro a usted que no sé lo que he comido.

—Còm, no ho sab?

—Naturalmente; el menú està redactado en catalán.

CONQUISTA FRACASSADA

—Au, tonto, vina a casa, que aquí al carrer hi fa molt fret. No sé d'on deu venir aquest aire tant glassat...
—Ja t'ho diré d'on vé: de la meva butxada de l'ermilla.

ESQUELLOTS

Als lerrouxistes els passa com a certs jugadors que quan perden s'enfaden... i perden fins l'oremus.

Ara mateix, perquè a l'Ajuntament els van un xic mal dades, en lloc de lluir-se fent prodigis de moralitat administrativa, per a guanyar els vots que han perdut pel seu mal cap, volen arreglar-ho tot a trompada seca.

No, *generosos ilusos!*
Si de guerra teniu ganes,
aneu, i la del Marroc
acabeu d'una vegada!

Al Ferrol ha sigut molt comentada la desaparició d'una aixerida senyoreta anglesa, que's suposa va tocar el dos en companyia d'un empleiat de la *Constructora Naval*.

Fins aquí això no tindria res de particular, però, segons rumors, aquest individu de la *Constructora*, estava en ple període *constructiu*. Això vol dir que era casat.

Si fa l'amor com els barcos,
i a més a més és casat,
aquesta *mis* fugitiva
si que s'ha ben *embarcat!*

Dies enrera, un regidor *estaquista* va... (anavem a dir que havia pres una «catalana» però, per a que no sigui mal interpretat, direm que va pujar-hi).

Doncs, sí; va pujar a una «Catalana», al carrer de Ferràn, per arribar més depressa i més descansat a la plaça de Sant Jaume.

Però era tant espès l'embolic de carruatges que hi havia en aquell ditxós carrer, que allò semblava un coixí de fer puntes i que un gat s'hagués entretingut en enredar els boxets.

Cansat d'esperar que s'aclarís l'embull, el sotsdit regidor va optar per anar-se'n a peu.

I ben segur que, tot dirigint-se a *pata* cap a Cà la Ciutat, devia dir-se interiorment:

—Que'n som de cap-cigranys, els regidors! Vès si no valdria més que en lloc de perdre'l temps discutint coses inútils, quan no perjudicials per a Barcelona, ens preocupessim d'activar la Gran-Via C de la Reforma!

L'*Imparcial*, de Madrid, està que treu foc desde la capçalera al peu d'impremta, contra la Mancomunitat Catalana i contra'l governador, al qui acusa gairebé d'haver-se venut als jesuïtes de la «Lliga», perquè en la sessió que va presidir, a la Diputació, va pregar als diputats que parlessin en castellà i va fer-ho amb modors.

Pobre *Imparcial!* Per a que vegi que no li guardem rencor, si demà fos aquí, l'enflocariem i el portariem a Sant Antoni a donar els tres toms.

Ara, ens hem de limitar a fer-li una recomanació:

Si d'aquella sal amb que volia sembrar Felip V, a Barcelona, en guarda, com sembla, algun terroç a casa seva, vagi-se-la prenent amb vi, cregui.

Es molt bo per a la feridura.

Les representacions de *Parsifal* al «Liceo» se compten per plens. A hores d'ara han donat ja uns catorze mil duros; vol dir això que en Volpini ha cobert gastos de sobres, i encara falten donar-se les funcions populars.

En Wagner, deu anys enrera, no era admirat aquí sino per *i due centi*. Ara li porten veneració molts milers de ciutadans.

Felicitem-nos-en tot esperant que'l festival sagrat segueixi triomfalment el seu gloriós pelegrinatge.

I que'ls empresaris aixerits s'en aprofitin.

Què fa en *Chil*, que no'l posa al «Paralelo»?

La Santa Mare Esglesia, per boca de l'il·lustríssim arquebisbe de París, ha prohibit terminantment ballar el «tango» argentí.

Ja'm sembla sentir mossèn Pollastre:

—Maliatsiga!... Ara que ja començava a puntejar-lo!

NOTES DE CASA.—De la Societat recreativa «El Toboggan» rebérem una atenta invitació per als balls que, amb motiu del cinquè aniversari de sa fundació, han tingut lloc els dies 10 i 11 del mes corrent.

CALENDARIS REBUTS:

De la casa J. Uriach i C.^a (Drogues i productes químics).
De la Farmacia Segalà (Centre d'Específics).
Del depositari de Paper de Fumar «Job».
De la Societat Espanyola de Làmpares Elèctriques «Z».

De la casa Henrich i C.^a, Tallers d'Arts Gràfiques.
De la Fàbrica de Xocolates Amatller.
De l'Impremta R. Tobella.
Del depositari de les «Tintes-Antoine».
De la casa Successors de Blai Camí, llibreters-editors.
De la fàbrica de Tintes d'Impremta Ch. Lorilleux i C.^a
De la casa Fills de J. Bastard (Manufactures gràfiques).
De la casa Ramón Vilardell (Bicicletes i Accessoris).
De la casa Fills de Guerau Bertràn (Arts Gràfiques sobre metalls).
De la casa Josep Escuder (Concessionari de l'Aigua de Vilajuiga).

L'amic Pena, l'il·lustre musicògraf català, ha llençat una idea hermosa, atrevidíssima i original.
Representar el *Parsifal*, d'en Wagner, al cim de Montserrat.
Permeti'ns una petita esmena al projecte:
Abans, que treguin els frares.

En Palaudaries fa temps que arrocega una tosseta de pit que li dona molt de cuidado.
Per fi, es decideix a anar a veure el metge, i aquest, després d'auscultar-lo molt, li pregunta:
—El papà de vostè era físic?
En Palaudaries:
—No, senyor, era lampista.

Solucions als trenca-caps del número 1826

A la xarada, *Camisa*; a l'anagrama, *Allo-Olla-Lola*; a la targeta, *La comedianta, Iglesias*, i a l'endevinalla, *el periòdic*.

TRENCA-CAPS

XARADES

És troç de terra d'estima,
prima,
i pronom relatiu dóna,
segona,
i nota musical és,
tres.

Lector, sens dir-te res més,
fàcilment podràs trobà
nom d'un poble català,
juntant *prima-segón-tres*.

Josep Gorina Roca

II

Ma *total* cada nit,
hu-dos-tres sota'l llit.

Joan Rocabert

DATOS PER A UNA HISTORIA CÒMICA MUNICIPAL

El vot de la «cuca».

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

HAZAÑAS DE FANTOMAS

El genio del crimen	Ptas. 1
Misteriosas fechorías	" 1
Horrible estratagema	" 1
Cadáver que habla	" 1
Jové contra Fantomas	" 1
El muerto que mata	" 1

NOVEDADES TEATRALES

Joaquín Dicenta	El Lobo	Ptas. 2	Mariano Golobardas	El éxito	Ptas. 1'50
B. Pérez Galdós	Celia en los infiernos	" 2	Juli Vallmitjana	El Casament d'en Tarregada	" 1

EDICIONS POPULARS D'EN SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El místic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon policia	> 1
Monolegs	> 1
La bona gent	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler)	> 1
El pati blau	> 1
El poble gris	> 1 (Agotada)
La mare. (3.ª edició). (Quinzè miler)	> 1
La «merienda» fraternal. (4. miler)	> 1
L'Alegria que passa	> 1
L'heroe	> 1
Libertat!	> 1
La fira de Neully	> 1
Els savis de Vilatrista	> 1

L'auca del senyor Esteve	Ptes. 1 (Agotada)
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia	> 1
Aucells de pas	> 1
La intel·lectual	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«allivio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge)	> 1
Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar	> 1
El despatriat	> 1
El triomf de la carn	> 1
L'illa de la calma	> 1

LA SETMANA QUE VÉ L'HOMENATGE :: :: ::
 AVIAT EL CATALÀ DE LA MANCHA (NOVELA)

DE LAS MAJADAS AL OTERO

Por MIGUEL A. RÓDENAS

Tomo 119 de la Colección Diamante

PRÓLOGO DE SANTIAGO RUSIÑOL

UN TOMO: PTAS. 0'50

DICCIONARI CATALÀ-CASTELLÀ & CASTELLA-CATALÀ

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Impress sobre magnífic paper finíssim i intrasparent :: Un tomo d'unes 900 planes relligat ab pegamoid: Ptas. 10

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

UN HOME ATRAFEGAT

PIAROL